

ШКІЛЬНИЙ БУЛІНГ

**Підготувала: практичний
психолог Дніпровського ЗЗСО
Бевзенко В.В.**

БУЛІНГ

(від англ. bully – хуліган, задирака, грубіян, «to bully» - задиратися, знущатися) – тривалий процес свідомого жорстокого ставлення, агресивної поведінки з метою заподіяти шкоду, викликати страх, тривогу або ж створити негативне середовище для людини.

Девід Лейн та Ендрю Міллер

Визначають булінг як тривалий процес свідомого жорстокого ставлення, фізичного і (або) психічного, з боку одного або групи дітей до іншої дитини (іншим дітям). Однак, говорячи про школу, слід сказати, що булінг проявляється не тільки в дитячих взаєминах, але також і в системі відносин «Учитель / дорослий-дитина».

ОСОБЛИВОСТІ ТА ВИДИ БУЛІНГУ В ШКОЛІ

Фізичний булінг

Це залякування за допомогою агресивного фізичного залякування полягає у багаторазово повторюваних ударах, стусанах, підніжках, блокуванні, поштовхах і дотиках небажаним і неналежним чином.

Поведінковий булінг

Це бойкот, плітки, ігнорування, ізоляція в колективі, інтриги, шантаж, вимагання, створення неприємностей.

Вербальна агресія

Виражається в постійних глузуваннях, підступ, образах, окрики і навіть прокльони.

Кібербулінг

Саме останнє, але дуже популярне серед підлітків. Виявляється в цькуванні за допомогою соціальних мереж або надіслання образ на електронну адресу. Сюди входить зйомка і викладання непривабливого відео в загальний доступ.

ОСНОВНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ БУЛІНГУ:

СТРАХ

ЗАЗДРОЩІ ТА КОНКУРЕНЦІЯ

**БАЖАННЯ ПІДПОРЯДКОВУВАТИ
ВЛАСНІЙ ВОЛІ**

**БАЖАННЯ ВИТІСНИТИ КОГОСЬ ІЗ
ГРУПИ**

БАЖАННЯ ПРИНИЗИТИ ІНШОГО

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПОРТРЕТ УЧАСНИКІВ БУЛІНГУ В ШКОЛІ

Приймають активну участь в булінгу завжди три групи дітей:

АГРЕСОР

ЖЕРТВА

СПОСТЕРІГАЧ

ОЗНАКИ ЗА ЯКИМИ МОЖНА РОЗПІЗНАТИ БУЛІНГ:

- когось затискають в кутку приміщення ;
- коли дорослий підходить до групки дітей вони, замовкають, розбігаються, різко змінюють діяльність
(можуть обійняти «жертву», начебто все в порядку);
- один з учнів не обирається іншими (в ізоляції);
- весь клас сміється над одним і тим же учнем;
- прізвиська дуже образливі;
- по обличчю одного з учнів: блідий, червоний, в сльозах, наляканий, ознаки насильства на тілі;
- молодші школярі бояться зайти в туалет;
- школярі після уроків не розходяться, когось чекають біля школи .

ОСНОВНІ ПРИЧИНИ БУЛІНГУ В ШКОЛІ

- **Сім'я і оточення.** Приклад поведінки школярі беруть від своїх батьків і суспільства. Нескінченні агресивні серіали по телебаченню, дворова етика, неповажне ставлення до слабких і хворих з боку дорослих вчать дітей певним способам поведінки. Важливу роль у формуванні особистості відіграють і комп'ютерні ігри, в яких дитина може безкарно вбивати і бити.
- **Школа.** Вчителі іноді навмисно самі дають початок булінгу, тому що не вміють справлятися з проявами агресії в дитячих колективах.
- **Над чим слід задуматися педагогу.**

АГРЕСОР БУЛІНГУ В ШКОЛІ, ХАРАКТЕРИСТИКА БУЛЕРА:

- **Неврівноваженість, самозакоханість.** Запальність, імпульсивність і хибний характер з надмірно завищеною самооцінкою. Авторитет піднімається не за рахунок особистих досягнень, а шляхом приниження інших. Іноді булінг для дівчаток - це інструмент для боротьби з суперницями. При цьому жертва не обов'язково повинна кидати виклик явно. Досить бути красивішою та успішнішою.
- **Надмірна злість, ворожість, бажання «почухати кулаки».** Відчуває презирство до слабших. Фізичний розвиток в нормі або вище. Всі питання вирішує за допомогою конфліктів, крику, шантажу, фізичних загроз і побоїв. Часто бреше. Присутні садистські нахили.
- **Підвищене положення в суспільстві.** Діти з багатих сімей ні в чому не знають відмови, на всі їхні витівки батьки закривають очі, вважаючи за краще відкупитися солідною сумою, ніж проводити час разом. Дитина з дитинства звикає, що все купується і продається, а будь-яка його дія не тягне за собою наслідків, крім як трохи спорожнілого сімейного рахунку.

НАСЛІДКИ ДЛЯ ЖЕРТВИ БУЛІНГУ В ШКОЛІ

- **Розлади психіки.** Навіть один випадок булінгу залишає глибокий емоційний шрам, що вимагає спеціальної роботи психолога.
- **Труднощі у взаєминах.** У більшості випадків залишаються самотніми на все життя. Більше спілкуються в соціальних мережах, ніж в реальному світі.
- **Хвороби.** Близьким результатом булінгу дуже часто бувають фізичні нездужання. Можливі розлади сну і переростання травми в психосоматику.

МЕТОДИ ПРИПИНЕННЯ БУЛІНГУ В ШКОЛІ

- **Розмова** з дітьми молодшого шкільного віку, осуд. До 12 років проблему буллінг в школі вирішити простіше, ніж зі старшими дітьми. У цьому віці у школярів ще не сформовані моральні принципи, і вони спираються на думку вчителя. Досить буде провести бесіди з усіма учасниками цькування, показати непривабливість поведінки агресорів і виказати власне негативне ставлення до подій.
- **Вплив на агресора ззовні.** Після 12 років моральні переконання вже сформувалися, і їх буде не так просто змінити. Особистість і авторитет дорослого відходять на другий план, а на перший виходить група ровесників. Тому діяти доведеться тонко, формуючи громадську думку.
- **Залучення авторитетного союзника.** Розмовляти з класом повинен авторитетний для дітей педагог або дорослий, тому що тут все залежить від сили переконання і внутрішньої віри в те, що говориться. Інакше все пролетить повз вуха. Діти повинні поважати цю людину, прислухатися до неї.

ПЛАН БЕСІДИ З ДІТЬМИ ПОВИНЕН МІСТИТИ ТАКІ КЛЮЧОВІ МОМЕНТИ:

- **Прямота.** Називаємо проблему своїм ім'ям - це цькування, гноблення. Пояснить, що цькування - це проблема класу, а не конкретної людини.
- **Зміна ролей.** Наведіть приклад таким чином, щоб кожен відчув себе на місці жертви. «Уяви собі, що ти заходиш в клас, вітаєшся, а від тебе все відвертаються, що ти відчуєш?» Пояснить, що люди різні, і у кожної людини є особливості, які можуть дратувати інших.
- **Введення нових правил поведінки і відповідальність.** Зміни можуть торкнутися дозвілля у вільний шкільний або позашкільний час.
- **Допомога фахівця.** Запросіть психолога, щоб провів спеціальні психологічні ігри, що дають можливість відчути себе на місці жертви і усвідомити неприпустимість булінгу.

ПОРАДИ БАТЬКАМ ДЛЯ НАДАННЯ ДОПОМОГИ ДИТИНІ ПРИ БУЛІНГУ В ШКОЛІ:

- **Спілкування.** Перш за все, потрібно пояснити дитині, що він не винен в тому, що з ним відбувається. Назвати явище тим, чим воно є - цькуванням. І пообіцяти допомогти впоратися. Допоможе умова: або розмова з учителем, або інша школа.
- **Підтримка.** Важливо вислухати скарги і емоційно поспівчувати дитині. Треба не аналізувати і не оцінювати його розповіді, а просто бути на його боці.
- **Розмова в школі.** Щоб припинити булінг в школі і насильство, при розмові з педагогами називайте речі своїми іменами і вимагайте цього від них.